

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 555/2024-15

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára (sudca spravodajca) a sudcov Petra Straku a Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] zastúpenej JUDr. Ivetou Ďurčateľovou, advokátkou, Kollárova 35, Martin, proti uzneseniu Okresného súdu Martin č. k. 5C/50/2022-292 z 27. júna 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 29. júla 2024 domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením okresného súdu č. k. 5C/50/2022-292 z 27. júna 2024 (ďalej len „napadnuté uznesenie“). Navrhuje napadnuté uznesenie okresného súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Žiada tiež o náhradu trov právneho zastúpenia.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh ústavný súd zistil, že sťažovateľka v procesnom postavení žalobkyne v 1. rade sa spolu so žalobkyňami v 2. a 3. rade domáhali žalobou na okresnom súde určenia neplatnosti závetu.

3. Pojednávanie v právnej veci sťažovateľky sa uskutočnilo 2. februára 2023, sudca otvoril pojednávanie, pričom na začiatku konštatoval neúčast' sťažovateľky (žalobkyne v 1. rade), ktorú zo zdravotných dôvodov ospravedlnil jej právny zástupca. Na začiatku pojednávania zákonný sudca žiadal o objasnenie pozície sťažovateľky v predmetnom spore. Následne na základe uvedeného po začatí pojednávania právny zástupca sťažovateľky zbral jej žalobu proti žalovanému späť.

4. Uznesením sp. zn. 5C/50/2022 z 21. marca 2023 okresný súd výrokom I konanie sťažovateľky proti žalovanému zastavil a výrokom II rozhodol, že žalovaný má voči sťažovateľke nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Proti uvedenému uzneseniu nebolo podané odvolanie.

5. Konanie o určenie neplatnosti závetu naďalej prebieha na okresnom súde s pôvodnými žalobkyňami v 2. a 3. rade.

6. Uznesením sp. zn. 5C/50/2022-256 z 9. mája 2024 (ďalej len „uznesenie VSÚ“) okresný súd rozhodol, že sťažovateľka je povinná nahradiť žalovanému trovy konania vo výške 261,19 eur na účet právneho zástupcu žalovaného do troch dní od právoplatnosti tohto uznesenia.

7. Proti uzneseniu VSÚ sťažovateľka podala sťažnosť, v ktorej namietala, že k späťvzatiu z jej strany došlo skôr, než sa začalo prejednanie sporu, súd s ňou nekonal a nezúčastnila sa ani pojednávania. Preto žalovanému nemohli vzniknúť žiadne preukázané, odôvodnené ani účelne vynaložené trovy konania. Sťažovateľka zastáva názor, že bola účastníčkou konania v čase, keď žalovaný nebol zastúpený právnym zástupcom, resp. keď neuskutočnil právny zástupca žalovaného žiaden úkon právnej služby voči nej.

8. Okresný súd napadnutým uznesením zamietol sťažnosť sťažovateľky proti uzneseniu VSÚ.

II.

Argumentácia sťažovateľky

9. Napadnuté uznesenie okresného súdu je podľa názoru sťažovateľky arbitrárne, pričom v ňom absentuje presvedčivé a racionálne odôvodnenie.

10. Podľa názoru sťažovateľky právnemu zástupcovi žalovanej strany odmena za úkony právnej služby (prípravu a prevzatie právnej veci vrátane prvej porady a účasť na pojednávaní) nepatrí, keďže vzhľadom na jej uskutočnené späťvzatie pojednávania 2. februára 2023 sa konalo už bez jej účasti. Sťažovateľka argumentuje, že okresný súd neskúmal, či tieto trovy v skutočnosti súviseli so sťažovateľkou.

11. Sťažovateľka namieta, že okresný súd nezohľadnil, že postavenie žalovaného sa v dôsledku uskutočneného späťvzatia žiadnym spôsobom nezmenilo, ani to, že ak by na sporovej strane vystupovala len sťažovateľka na základe ňou uskutočneného späťvzatia, musel by súd zastaviť konanie bez toho, aby došlo k prejednaniu veci, a právnemu zástupcovi žalovaného by patrila odmena len vo výške štvrtiny základnej sadzby tarifnej odmeny, a nie odmena za celý úkon právnej služby.

12. Napadnuté uznesenie okresného súdu je podľa názoru sťažovateľky prípadom extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich problematiku náhrady trov konania vedúceho k porušeniu jej označených práv podľa ústavy a dohovoru.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

13. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie základných práv sťažovateľky podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením okresného súdu o zamietnutí sťažnosti.

14. Ústavný súd opakovane judikuje, že považuje rozhodovanie všeobecných súdov o trovách konania za integrálnu súčasť civilného procesu a je zásadne výsadou všeobecného súdnictva.

15. Ústavný súd rozhodnutia o trovách konania meritórne preskúmava iba celkom výnimočne, a to v prípadoch, ak samotné rozhodnutie všeobecného súdu je takým excesom z požiadaviek kladených na spravodlivý proces alebo ide o také extrémne vybočenie z princípu spravodlivosti, že je spôsobilé zasiahnuť do ústavnoprávnej roviny, a teda i do práv účastníka konania, ktorý podal ústavnú sťažnosť (napr. aj v II. ÚS 506/2018, II. ÚS 494/2018, II. ÚS 566/2018).

16. Ďalej ústavný súd v tejto súvislosti uvádza, že ak Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“), vylučuje uplatnenie mimoriadneho opravného prostriedku proti rozhodnutiu o výške náhrady trov konania (§ 419, § 420 a § 421 CSP), bolo by proti logike pripustiť, aby ich prieskum bol automaticky posunutý do roviny ústavného súdnictva. Opodstatnenosť sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy v takejto veci preto prichádza do úvahy iba v prípadoch extrémneho rozporu s princípmi spravodlivého súdneho konania (I. ÚS 56/2017, I. ÚS 188/2018).

17. Na druhej strane, skutočnosť, že ústavný súd rozhodnutia o trovách konania meritórne preskúmava iba výnimočne, ešte neznamená, že takýmito rozhodnutiami by nemohlo dôjsť k porušeniu práv sťažovateľov. Ústavný súd už v minulosti rozhodol o porušení práv sťažovateľov rozhodnutiami všeobecných súdov o trovách konania, a to napríklad v prípadoch nerešpektovania príslušných ustanovení zákona, resp. vyhlášky (II. ÚS 82/09, I. ÚS 119/2012, II. ÚS 536/2018), a tiež v prípade nedostatočného odôvodnenia právnych záverov všeobecného súdu (I. ÚS 423/2010).

18. Sťažovateľka namieta, že k porušeniu jej označených základných práv podľa ústavy a práva podľa dohovoru došlo z dôvodu arbitrárnosti a nedostatočného odôvodnenia napadnutého uznesenia o sťažnosti sťažovateľky proti uzneseniu VSÚ o výške náhrady trov konania.

19. V súvislosti s argumentáciou sťažovateľky týkajúcou sa nesprávneho posúdenia nároku na odmenu za jednotlivé úkony právnej služby ústavný súd poukazuje na odôvodnenie napadnutého uznesenia, v ktorom sa uvádza, že žalovaný 10. januára 2023 udelil právnomu zástupcovi plnú moc na zastupovanie v konaní, preto vyšší súdny úradník postupoval správne, keď žalovanému priznal odmenu za úkon právnej služby (prevzatie, príprava a právna porada; vykonaný 10. januára 2023) a k tomu prislúchajúci režijný paušál.

20. V súvislosti s námietkou sťažovateľky, že k späťvzatiu žaloby došlo pred začatím prvého pojednávania 2. februára 2023, a to ešte pred tým, ako súd vo veci začal konať, okresný súd uviedol, že z obsahu zápisnice z pojednávania je zrejmé, že súd otvoril pojednávanie, pričom na začiatku konštatoval neúčast' sťažovateľky, ktorú zo zdravotných dôvodov ospravedlnil jej právny zástupca, preto sa nemožno stotožniť s tvrdeniami sťažovateľky, že vzhľadom na späťvzatie žaloby sa nezúčastnila ani pojednávania. Súd vykonal pojednávanie v neprítomnosti sťažovateľky, pričom zo zvukového záznamu z pojednávania je zrejmé, že na začiatku pojednávania zákonný sudca žiadal o objasnenie pozície sťažovateľky v predmetnom spore. Následne na základe uvedeného po začatí pojednávania, na jeho začiatku, právny zástupca sťažovateľky zobral žalobu proti žalovanému späť. Podľa okresného súdu bolo zrejmé, že právny zástupca sťažovateľky prišiel na pojednávanie s tým, že ide zastupovať okrem žalobcov v 2. a 3. rade aj sťažovateľku. Vzhľadom na uvedené vyšší súdny úradník postupoval správne, keď žalovanému priznal odmenu za úkon právnej služby a k tomu

prislúchajúci režijný paušál, keďže tento úkon právnej služby bol preukázaný, účelný a odôvodnený a vykonaný aj vo vzťahu k sťažovateľke.

21. Ústavný súd v súvislosti s námietkami sťažovateľky pripomína, že ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) nie je mimoriadnou opravnou inštanciou a nemôže nahrádzať právomoc všeobecných súdov a jeho úlohou nie je nanovo vyhodnocovať skutkové a právne okolnosti prípadu a nahradiť závery všeobecných súdov svojím vlastným názorom, ale presvedčiť sa, že závery všeobecných súdov nie sú prejavom svojvôle, ktorá by mohla mať za následok porušenie práv sťažovateľov. Ako už bolo uvedené, v okolnostiach tohto prípadu nemožno závery okresného súdu vyhodnotiť ako svojvoľné, resp. také, ktoré by popierali zmysel a účel príslušných ustanovení vo veci aplikovanej právnej normy. Nahrádzanie právnych názorov všeobecných súdov, ktoré by v rovine interpretácie podústavného práva odobrilo alternatívu preferovanú sťažovateľkou, nie je úlohou ústavného súdu.

22. Ústavný súd dospel po preskúmaní napadnutého uznesenia ako celku k záveru, že okresný súd ústavne akceptovateľným spôsobom vysvetlil dôvody, ktorého ho viedli k zamietnutiu sťažnosti sťažovateľky proti uzneseniu VSÚ, pričom argumentáciu okresného súdu ústavný súd považuje v okolnostiach posudzovanej veci za dostatočnú. Konštatuje, že okresný súd pri svojom rozhodovaní nevybočil z existujúceho rámca právnej úpravy a svoje závery primeraným spôsobom odôvodnil. Preto odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľky v časti namietaného porušenia čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

23. Keďže je evidentné, že vyslovenie porušenia vlastníckeho práva sťažovateľky bolo v okolnostiach danej veci podmienené zistením porušenia práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivý proces, k čomu nedošlo, nemožno z objektívneho hľadiska uvedený právny stav považovať za porušenie jeho základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, preto aj v tejto časti ústavný súd ústavnú sťažnosť odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

24. Vzhľadom na skutočnosť, že ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, bolo už bez právneho významu, aby ústavný súd rozhodoval o ďalších návrhoch sťažovateľky.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. novembra 2024

Peter Molnár
predseda senátu